

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱՌԱՐՆ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՄԵՏՆՈՍ 1936 ՅԵՐԵՎԱՆ

Ա. Մ. Մ. Մ.

Հաստատված է ՀՄԽՀ Լուսավորչության նախարարի կողմից

491.99-86

7-30

ՄՏՈՒԳՎԱՄ Ե 1981 թ.

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱՌՍՁԻՆ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՅԵՐՐՈՐԻ ԲԱՐԵՓՈՒԿԱՆ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կազմեց՝ Լ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

1377. 005

ՊԵՏԱԿԱՆ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1936

Գառ. եմբացիք՝ Լ ՎՐԴՈՒՆԻ
Տեխ. եմբացիք՝ Գ ՉԵՆՏԱՆ
Նկարիչ՝ ԱՆ ՄԵԻՐԱՐՅԱՆ
Սերագրիչ՝ Լ ԼԱՅՐԱԳՆՏՅԱՆ

A $\frac{\pi}{13314}$

Հրատարակ. 3548, Գլափխա 228, Գառփեր 1807, Տիրաձ. 60,000

Հանձնված է արատարարության 4 դեկտ. 1935 թ.

Ստորագրված է ապելյա. 18 դեկտ. 1935 թ.

Գեներալի սպարան, Յերևան. II Գեռնի 4

1. ԼԵՆԻՆ ՊԱՊԻՆ

Լենին պապին եւ
Մանուկ ե յեղել
Մեզ նման պատիկ,
Փիր ու սիրունիկ,
Բռնել ե թիթեռ,
Սիրել ծաղիկներ,
Մահնակով սղալ,
Յերգել ու խաղալ

Բայց խաղ ու պարից,
Մահնակ, թիթեռից,
Ծաղկից առավել
Ուսումն ե սիրել

2. ՄՈՅՄԲՅՈՒՄ

Մեծ դասամիջոցին Յողիկն ասաց.

— Յերեխաներ, յեկեք սոցմբջման սլա յմանա-
գիր կապենք:

— Յեկեք, յեկեք, — ձայն տվին բոլորը:

— Սոստանանք տետրակները մաքուր սլահել,
դրքերը չպատուել, դասերից շուշանալ, չբացակայել...
Տեսնենք՝ ով ե մբջման հրավիրում:

— Յես հրավիրում եմ Արիիկին. նա դասերից
ուշանում ե, տետրակներն ել մաքուր չեն, — ասաց
Համոն:

— Իու յել ես ուշանում, — վրա տվեց Մանիկը:

— Յես ել խոստանում եմ շուշանալ, — պատաս-
խանեց Համոն:

Արիիկը հրավերն ընդունեց:

— Տեսնենք՝ ինչպե՞ս եք կատարելու ձեր խոս-
տումը Մենք ստուգելու յինք, — ասաց Յողիկը:

3. ԿԵՅՅԵ ՄԱԲՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Կեցցես, կեցցես
Հոտով սապոն,
Կեցցես փափուկ
Յերեսարբիչ,
Դու ատամի
Փոշի մանր
Յե՛վ դու, գլխի
Սիրուն սանր:

Յեկեք լողանք
Վազող ջրում,
Տաք բաղնիսում
Ու միշտ սիրենք
Հստակ ջուրը.
Նա յե մաքրում
Կեղան ու մուրը:

4. ՔՈ ԳՈՐԾԸ ԴՊՐՈՅՈՒՄՆ Ե

Վաղ առափոստյան Սաթիկը վազելով ներս մտավ
կորանտինսուլթանն զբասենյակը

— Ի՞նչ ես ուզում, — հարցրեց հորեղբայր
Սիմոնը

— Մայրիկա ուղարկեց, վոր իր փոխարեն կու-
վերը կթեմ: Նա հիվանդ ե

— Կթե՞ր Վոչ Իու գնա դպրոց: Նրա փոխարեն
ուբիլին ենք ուղարկեր

— Յեա կթեյ գիտեմ, հորեղբայր Սիմոն:

— Իսկ քո փոխարեն նի պիտի սովորի Շու-
տով դպրոց գնա

Սաթիկը դուրս յեկավ ու վաղեց դպրոց:

Ե. ԴՊՐՈՑԻ ՃՍԱՊԱՆ

Զմեռվա բուրին,
Սառնամանիքին
Դպրոցի ճամպան
Դժվար ե, յերկար
Շատերի համար

Զվարթ գարունքին,
Յերգին ու ծաղկին
Դպրոցի ճամպան
Կարճ ե, դուրալի
Կարժես ավելի

Իսկ ով սեր ունի
Ինձ պես ուսումի,
Դպրոցի ճամպան
Միշտ կարճ ե, սիրուն,
Զմեռ, թե գարուն

Դեկտեմբերի 2-ին
դպրոց չգնացի.
ատամս ցավում եր

Դեկտեմբերի 11-ին
դասից ուշացա.
ժամացույցը յետ
եր մնացեր

Դեկտեմբերի 17-ին
չգնացի դպրոց.
փոքս ցավում եր

Դեկտեմբերի 21-ին
ելի դպրոց չգնացի.
քույրիկես ելի սրտ-
ում:

7. ՉՅՈՒՆԵ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Յերեխաները ձյունից մի մեծ գործարան շինեցին:

— Բա անուան ի՞նչ դնենք, — հարցրեց Հասմիկը:

— «Կարի գործարան»: Իմ մայրիկը Կարի գործարանումն է աշխատում, — վրա տվեց Լևոնը:

— Վոչ, «Արարատ գործարան»: Իմ հայրիկն աշխատեց և աշխատում, — ասաց Մարոն:

— Չե, «Մետաքսի գործարան», — գոչեց Բնարիկը — Իմ քույրիկն աշխատեց և աշխատում:

— Վոչ սյա, վոչ սյն, — ասաց Լենիկը — Յեկեք անունը դնենք «Կառչուկի գործարան»: Դե, գոչեցեք ուռն:

— Ուռն... Միաբերան ձայն տվին յերեխաները:

Նոր գործարանը բացվեց:

Լենիկը մի կտոր ածուխ վերցրեց ու գործարանի վրա մեծ — մեծ տառերով գրեց.

ԿԱՌՈՒՉՈՒԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յ. ՍԵՂԵՎՆԻՆ

Ձմեռ եւ Ռոյոր
Մառերը տկար,
Տխուր անտառում
Դողում են, մրսում:
Յեղինին միայն
Կանաչով զուգլած,
Կանգնել եւ ամուր
Տուրտ քամու զխմաց՝

Արջն իր սուր ճանկերով
փոս և փորում, վրան ճյու-
ղեր դարսում, մտնում
մեջը և քուն մտնում
մինչև գարուն

Վոզնին նույնպես փոս և
փորում, վրան տերևներ
փռում մտնում մեջը՝ կո-
լովում ու քուն մտնում:

Սկյուռը փշակում, իր բնի
մեջ, կաղին, ընկույզ և հա-
վարում ձմռան համար
Քնում և, քնում, վեր կե-
նում, ուտում, ելի քնում:

Աղվեսը ցերեկը քնում և,
գիշերը վորսի դուրս գալիս

Նապաստակը չի քնում, այս ու այն կողմն և

վաղվզում, բանջարեղենի
մնացորդներով և ծառերի
կեղևներով կերակրվում:
Միջատները քուն են
մանում մամուռների և
ծառի կեղևի մեջ:

10. ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

- Ո՛ւր գնացին ծաղիկները
- Սո՛ւս, քնած են հողի աակ,
Տաք ծածկված վողջ ձմեռը
Զյուն ծածկոցով սպիտակ:

11. ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԼԵՆԻՆ

Սենյակի պատից մի նկար եր կախ ավաճ:
Վանիկը հարցրեց հորը.

— Հայրիկ, պատմիր ինձ նրա մասին:

— Իսկ դու գիտե՞ս, թե ով է նա:

— Գիտեմ. Լենինն է:

— Սյո՛, Վլադիմիր Լենինն է, մեր սիրելի,
մեր հարազատ առաջնորդը:

12. ԻԼԻՉԻ ԱԶԻԿՆԵՐԸ

Ելեկորական
 Լուսերը վառ,
 Վոր վայլում են
 Այնպես պայծառ,
 Աչիկներն են
 Մեր Իլիչի,
 Նրանք յերբեք
 Ել չեն հանդիս
 Նայում ե նա,
 Մեր Իլիչը,
 Մեր թանկագին
 Ուսուցիչը,
 Նայում ե նա,
 Ժպտում անուշ,
 Վոր իր խոսքը
 Դարձել ե ուժ:

13. ԼԵՆԻՆԻ ՀԵՏ

Իմ հայրը շոփեր երս
 Նա Լենինին ավտոմոբիլով ման եր ամուսնու
 Մի որ հորս խնդրեցի, վոր ինձ ել ման ամի
 — Զի կարելի, շուտով Լենինը գալու յե,—

պատասխանեց հայրս
 Քիչ հետո Լենինը գուրս
 յեկավ և ուզեց ավտոմո-
 բիլ նստի

Ինձ նկատեց և հարցրեց.

— Ո՞ւմ տղան ես

— Իմն ես, — պատասխանեց

հայրս

— Անունդ ի՞նչ ե

— Պետյա

— Դե, նստի՛ր, Պետյա, ավտոմոբիլով ման գանք

Ավտոմոբիլը սլացավ

Յերբ հասանք հրապարակին, Լենինն ինձ իջեց-
 րեց և ասաց.

— Նո՛ւ, Պետյա, վաղի՛ր տուն

Յես վաղեցի տուն ու մայրիկիս ասացի.

— Մայրիկ, յես Լենինի հետ ավտոմոբիլով

ման յեկա

Հետո յել պատմեցի ընկերներիս

Վլադիմիր Իլիչ Լենինը մեռալ հազար ինն հարյուր քսանչորս թվի հունվարի Չ1-ին, Գորկի գյուղում:

Նրան թաղեցին Մոսկվայում:

Սառնամանիք եր: Փողոցը լիքն եր մարդկանցով:

Բոլորը գնում եյին իրենց մեծ առաջնորդին ձնաս բարով ասելու:

Յերբ դազադը գերեզման իջեցրին, մեր յերկրէ բոլոր գործարանների և գավոզների սուլիչները սուլեցին:

Հինգ ըոպե բոլոր գնացքները, տրամվայները, հետեակները կանգ առան:

Սմեն տեղ ելեկտրականությունը հանգալ:

Հինգ ըոպե անընդհատ սուլիչները սուլում եյին:

15. ՄԱՔՈՒՐ ՈՂՈՒՄ

Սպիտակ, փափուկ ձյուն ե յեկել,
Պատել փողոց ու դաշտեր.
Յեկեք, յեկեք, ջան մանուկներ,
Սաղանք ձմռան մեր խաղեր:

Ողբ մաքուր, սառն ու պայծառ,
Յեկեք խաղանք, պաղի տանք,
Վաղուց ե, վոր մենք չենք տեսել
Այսպես սիրուն յեղանակ:

Խաղ անելով մաքուր ողում
Ուժ, յեռանդ ենք հավաքում,
Խորհուրդների յերկրի համար
Աշխատանքի պատրաստվում:

— Ինժեներ եմ, ինժեներ,
 Նկարում եմ պլաններ
 Տեսակ-տեսակ շենքերի—
 Գործարանի, տների

— Յես ել քարտաշ եմ, քարտաշ,
 Գար եմ տաշում, քար անտաշ
 Առողջ եմ յես և ուժեղ,
 Ինձ ասում են քաջ Մուշեղ

— Յես կաշոն եմ սվաղչի,
 Գործս իսկի պակաս չի.
 Սվաղում եմ, սվաղում
 Տներում ու սրահում:

— Վորմնադիր եմ, վորմնադիր,
 Պատ եմ շարում յես ընտիր.
 Ունեմ մուրճեր, շափիչ, լար,
 Յերդ եմ ասում անդադար

— Ներկարար եմ, ներկարար,
 Ինձ ասում են գիժ Գասպար.
 Ունեմ ներկեր ու վրձին
 Մալիկ արեք իմ գործին:

17. ԱՇԽԱՏՈՒՄ ԵՆ

Կտոր եւն գործում:

Գիրք եւն շարում:

Կահկարասի յեւն պատրաստում: Տուն եւն շինում:

Սովորում եւն

18. ՎՆՍՍՍՐԱՐԸ

1.

Գիշեր եր:

Հայկն ու Լենան պիտներական ժողովից տուն
եյին վերադառնում:

Փողոցները մութն եյին:

Կոլտնտեսութեան դոմի մոտ մի փոքրիկ լույս
փայլեց:

— Հայկ, այն ինչ եր, — կամացուկ հարցրեց
Լենան:

Կրկին լույս փայլեց:

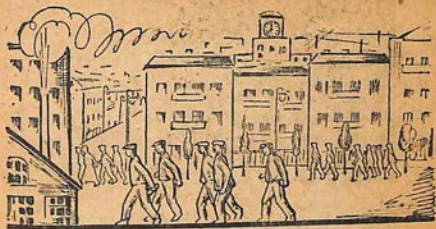
— Գոմն ուղում են այրել, — շնչաց Հայկը —
Սրի յետ դառնանք, նախադահին հայտնենք:

2.

Շատ չանցած՝ նախադահը կոլտնտեսականները
հետ յեկավ: Յեկան ու դոմը շրջապատեցին:

— Կուլակ Բաղդոն ե, կուլակ Բաղդոն, — ձայն
ավեց մեկը — Ուղում ե փախչել:

Բաղդոյին բռնեցին ու տարան դատելու:

19. ԴԵՊԻ ԳՈՐԾ

Տու-տն, տու-տն...

Առաջնության ժամի յոթին
Գործարանի սուլիչն ու ժգին

Յերկար հնչեց,
Բարձր կանչեց:

Ու դեռ դատարկ փողոցներով
Զվարթ ու ժիր, ուրախ դեմքով
Բանվորները շարան-շարան
Շտապ գնում են գործարան:

Բանվոր Մինասը ծերացել էր. ել չէր աշխատում. կենսաթոշակ էր ստանում:

Մի օր, յերբ ոաղիոն խոսում էր, Մինասի թոռը՝ պիոններ կիմն ասաց.

— Պապի, քո գործարանի մասին են խոսում:

— Ի՞նչ են ասում, բալա:

— Ատում են, վոր պլանը չեն կատարեր:

— Վճր ցելսը:

— Հալոցի ցելսը:

— Հալոցի՞ ցելսը:

— Այն:

Ծերունին լսեց:

Ամբողջ գիշերը նրա քունը չտարավ:

Առախոտյան վաղ Մինասը վեր կացավ ու
պնաց գործարան:

Ահա, ահա

Իսկույն կրանեմ:

Ո՛ւր գնաց...

22. ԻԿՎԱՆ

Հեռու հյուսիսում ե ապրում փոքրիկ Իկվան—
 եսկիմոս տղան

Նա դարձնեց ձյունն տանը

Տան մեջտեղին, մի ամանի մեջ վառվում եր
 շնամկան ճարպը:

Կրակը լուսավորում եր ու տաքացնում:

Իկվան դուրս յեկավ արջի մորթուց, փսրի մեջ
 քնած եր նա հազամ մորթե շորերը:

Շունն ել դարձնեց և Իկվայի մոտ վազեց

Նրանք անեց դուրս յեկան:

Դուրս մութն եր ու ցուրտ

Ձմռանն այստեղ մի քանի ամիս շարունակ
 արևը դուրս չի գալիս, խոհ ամռանը՝ մի քանի ամիս
 մայր չի մանում:

Այստեղ ծառեր չկան:

— Աբի, կերակուրը պատրաստ ե,— ձայն տվեց
 մայրը:

Իկվան, նախաճաշելուց հետո, դրքերը փեքքեց և
 ուրիշ աշակերտներին հետ նստեց շներ լծած սահ-
 նակը, դնաց մոտիկ դյուղի դպրոցը՝ սովորելու:

(Առակ)

— Էսէլ ես արդյոք,
 Սանեա հարեան,
 Մրանից ել լնի,
 Ու բախալի բան.
 Սառւմ են կասուն,
 Չար ու մկնակեր,
 Հսկա առյուծի
 Ճանկն եւ բնկեր
 Այ թե քե՛ի կանենք
 Յանանսցում մենք:
 — Մի ուրախանա,
 Մկնիկ հարեան,
 Ի՞նչ առյուծ, ի՞նչ լան.
 Յեթե վոք գործք
 Ճանկերի հասնի,
 Կատվի թա՛րերիչ
 Վոչ վոք չի պրծնի:
 Դժվար թե առյուծը
 Կենդանի մնա.
 Փխիկից ուժեղ
 Կենդանի չկա

Մկան համար կասուն ել գազան ես

21. ՓԱԹԻՂՆԵՐԸ

Փաթիղները
Թևեր առած
Շտապում են
Դեպի ցած,
Իջնում են վար
Արագ-արագ,
Աշխարհն առնում
Իրենց տակ

(Հեքիաթ)

Ձմեան իր մաքումը դրեց բոլորին կոտորել:

Նա ուղեց առաջ թռչուններին սպանելու Բայց թռչունները թռան, դնացին տաք յերկիրներ: Յեւ ձմեռը նրանց յետեից հասնել չկարողացաւ:

Ձմեռը հարձակովեց զազանների վրա: Ձյունով ծածկեց զաշտերն ու անտառները, իբրար յետեից սառնամանիքներ ուղարկեց: Բայց զազանները չվախեցան: Վտմանք տաք մուշտակներ ելին հազել, մյուսները մտան իրենց խոր բները:

Ավելի բարկացաւ ձմեռը: Բարկու թյունը թափեց ձկների վրա: Իբրար յետեից յեկան սառնամանիքները, գետերի ու լճերի վրա կամուրջներ կապեցին: Գետերն ու լճերը սառան, բայց վերեից: Ձկները մտան ջրերի խորքը: Այնտեղ տաք եր

Ձմեռը կատաղեց:

Մեկը մյուսից սարսափելի սառնամանիքներ ուղարկեց:

Մարդիկ վառեցին իրենց վառարանները: Նստեցին տաք աներում և սկսեցին ձմռան վրա ծիծաղել:

Յերեխաներն եւ չվախեցան նշանից:

Տաք շորեր հագան, վերց-

րին իրենց սաճնակները, սղզանները, դահուկները և դուրս յեկան փողոց:

26. ՉՄՈՍԼ ՅԵՐԳ

Տեսեր, տեսեր՝
 Չյուն ե գալիս
 Փաթիլ-փաթիլ,
 Սպիտակ,
 Ծառ ու ծաղիկ,
 Փողոց ու տուն
 Վողջ առել ե
 Իրա տակ:
 Զան, շան ձմեռ,
 Հազար բարով,
 Ինչ ու բախ ենք
 Մենք այսօր,
 Ձեռ աներ
 Յեղ ձեռ մարդ
 Մենք կշիսենք
 Ամեն սր:

ՄԱՐՇԱԿ ՎՈՐՈՇԻՆՈՎ

Անհաղթի Կարմիր բանակի
հերոս առաջնորդ

27. ԱՆՀՄԱՂԹ ԲԱՆԱԿԸ

Կարմիր բանակը,
Անհաղթ բանակը,
Մեր Սոցհուբոլների
Արթուն պահակը,
Զգաստ և անքուն
Գիշեր ու ցերեկ

Դիտում ե, հսկում,
Վեր մեր թշնամին
Մոտ չգա յերբեք
Սուրհրդի յերկրին:

Ուռն, ուռն մեր
Կարմիր բանակին՝
Բանվոր, գյուղացու
Արթուն զավակին:

Քեռի Ստեփանը կոլանտեսության սերմի պահեստի պահակն եր

Կուլակները մտածեցին խանգարել կոլանտեսության զարնանացանը

Վորոշեցին սերմը զողանան:

Ի՞նչ անեն, վոր քեռի Ստեփանը հեռանա պահեստից:

Կուլակները գնացին քեռի Ստեփանի տունը կրակ տվին:

Ամբողջ գյուղն իրար անցավ:

— Ստեփան քեռի, տունդ այրվում ե, վաղիր, — ասում էին գյուղացիք:

Բայց Ստեփան քեռին տեղից չշարժվեց: Թշնամիները սխալվել էին:

Քեռի Ստեփանի տունն այրվեց, բայց կոլտընտեսության սերմն անվնաս մնաց:

Կոլանտեսությունը քեռի Ստեփանի համար նոր տուն կառուցեց:

29. ԻՆՉ ԹՈՉՈՒՆ Ե

Մի թռչունն կա պատլիկ,
Մարմինն ունի կտրիկ,
Կտուցը կարճ ու հաստլիկ,
Ճկնում է սիրունիկ

ԶՎՈՂ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ

Միձեւնակ

Մարյակ

Արագիւ

ԶՄԵՌՈՂ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ

Ճննդուկ

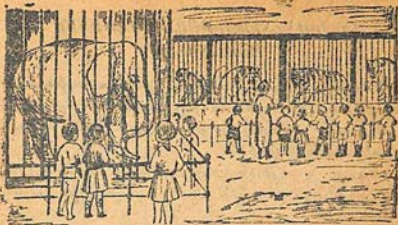

Ազոսլ

Կաշաղակ

30. ԳԱԶԱՆԱՆՈՅՈՒՄ

Մեր խումբը, ուսուցչուհի բնկ. Համբիկի ղեկավարութեամբ, դնաց գաղանանոց:

Գաղանանոցը գտնվում էր բանվորական աշուձի բակում:

Մուտքի առաջ շարված էին կենդանիների և թռչունների նկարներ:

Ներս մասնք:

Մեծ-մեծ վանդակների մեջ կարգով շարված էին կենդանիները:

Այնտեղ էին՝ առյուծը, վագրը, բորենին, շալամը, փիղը, գայլը, աղվեսը, մի քանի ահագին ոձեր, տեսակ-տեսակ կապիկներ և ուրիշ շատ կենդանիներ ու թռչուններ:

Մի մարդ պատմում էր մեզ յուրաքանչյուր կենդանու մասին, թե քանի տարեկան է, վորտեղից է բերված, ինչով է կերակրվում:

Ինձ ամենից շատ դուր յեկավ կանաչ թևերով թռչակը, վոր նայում էր մեզ և շարունակ կրկնում.

Յերեխեք, յերեխեք,

Շաքար տվեք, շաքար տվեք

31. ԿՈՒՏԵՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՁՄԵՌՍՅԻՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Ձմռանը կորսնտեսությունը շատ աշխատանք
ունի. պետք է մեքենաները, գութանները, սայլե-
րը նորոգել, գարնան աշխատանքի համար պատ-
րաստել, սերմը գտել

Պետք է այնպես անել, Վոր կարելի լինի
գարնանը ժամանակին սկսել գաշտային աշխա-
տանքները:

Հեռու ծայրից քաղաքի
Յերգն ե հնչում շշակի.
«Պատիկ աղջիկ, վեր կաց, վեր,
Վազուց արևն ե ծագել.
Հիմի արդեն դպրոցում
Վազուց քեզ են սպասում»:

Հեռու ծայրից քաղաքի
Յերգն ե հնչում շշակի.
«Մանուկներին եմ կանչում,
Մայրիկներին եմ կանչում,
Աշխատանքի յեմ կանչում»:

Քեզ հետ միասին
Մայրդ կզարթնի
Ու յերբ շշակի
Յերգելը լսի,
Կերթա, դադդյահի
Մոտը կկանգնի»:

Հեռու ծայրից քաղաքի
Յերգն ե հնչում շշակի:

Մի ծերունի վորսորդ մի խոսող սարյակ ունի

Ծերունի վորսորդի մոտ հաճախ գալիս եր հարևանի յերեխան՝ սարյակին լսելու:

Յերբ վորսորդը հարցնում եր.

— Վորտե՞ղ ես, սարյակիկ:

— Այտեղ եմ, պապիկ, — պատասխանում եր սարյակը:

Մի անգամ ել տղան յեկավ, բայց վորսորդը տանը չեր:

Յերեխան մտածեց տանել թռչունը: Բռնեց և գրպանը դրեց:

Հենց այդ ժամանակ տուն մտավ վորսորդը և հարցրեց.

— Վորտե՞ղ ես, սարյակիկ:

— Այտեղ եմ, պապիկ, — պատասխանեց թռչունը յերեխայի գրպանից:

Ճամի տասն ել խփեց,
 Բայց ծուլ Գողան չդարձնեց.
 Դեմքը թաղել բարձի մեջ
 Առմիտւմ ե նա անփերջ:
 Տանմեկին հաղիւմ հազ
 Զարթնեց, շորերը հագաւ,
 Տեսաւ փխտն թափամազ
 Կաթն ե խմել բաժակի,
 Իսկ շնիկը վաղեվազ
 Տարել, կերել ե բուլկին:
 Մոված փորով, բարկացած
 Դեղի զպրոց նա դնաց,
 Տեսաւ ինքը ուշացել,
 Պարսպմունքը վերջացել,
 Ընկերներն ել վաղուց
 Արդեն տուն են դնացել

35. ՔԱՂԱՔԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԸ

Տեսնենք՝ քաղաքը չի՞ մտել արդյոք գյուղացու տունը

Ահա լամպը, մեջը նալիթ — սա քաղաքից եւ Հապա ամանեղենը Վորը մետաղից եւ, քաղաքից եւ, իսկ փայտե ամանեղենն իրենք, գյուղացիք են պատրաստում:

Մանենք հոլտնտեսութեան սրահը

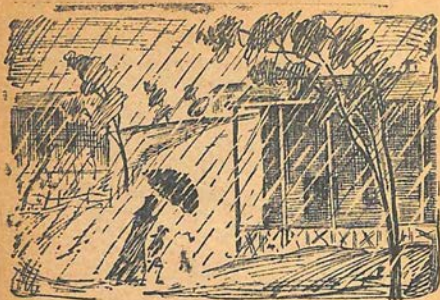
Ահա կացին, գերանդի, գութան, քամող մեքենա, կալսիչ մեքենա, հնձող մեքենա, տրակտոր: Բոլորը քաղաքից եւ Բոլորը քաղաքի բանվորներն են շինել:

Մանենք գյուղխորհուրդը, խրճիթ — ընթերցարանը Ամեն տեղից քաղաքը կնայի ձեզ վրա:

Ուսուցչին եւ, բժշկին եւ, գյուղատնտեսին եւ քաղաքն եւ ուղարկելը նրանք բոլորն եւ քաղաքումն են ուսում առել:

Քաղաքում տպւում են թերթեր, ամսագրեր,
զբքեր

Դրանցից մենք խմանում ենք, թի ինչ և կա-
տարւում մեր յերկրում, ինչպես են ասլում
մարդիկ ուրիշ յերկրներում:

36. ՄԱՂՏԸ

Ա՛խ, եսպէս ել գիծ ամիս.
Մարդու հանդիստ չի տալիս
Նստը ուրախ որ կանի,
Վաղը՝ անձրև ու քամի,
Ստափտար՝ պայծառ ող,
Կեսորը մութ ու ամպոտ
Մին հազնում ե սպիտակ,
Մին կանաչին ե տալիս,
Մի որ ցուրտ ե, մի որ տաք,
Մին խնդում ե, մին լալիս...
Ա՛խ, եսպէս ել գիծ ամիս:

Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
 Ե՛յ, ճաճանչ ախպեր,
 Արժ, քեզ հեա բեր
 Արևի շողեր,
 Բեր անուշահոտ
 Ծիւ, ծաղիկ ու խոտ,
 Կարկաչուն վտակ,
 Յերկիրնք կապուտակ,
 Խատուտիկ հավքեր,
 Զրնգան յերգեր,
 Գառների մայուն,
 Խաղ, ու բախու թյուն...
 Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
 Ե՛յ, ճաճանչ ախպեր

38. ՍՍՐՅԱԿԻ ՏՈՒՆԸ

Սարյակները մեր հերվան
Եւ ուր վոր ե պիտի գան,
Բայց անակը հնացած
Պետք չի գալու ել նրանց:

Կարեն, արի միասին
Նոր տուն շինենք սարյակին,
Թե չե՛ տեսնի տուն չկա,
Ել մեր բակին մոտ չի գա:

Վորդ ու թրթուր զանազան,
Յեւ ի՞նչ դիտեմ՝ ել ինչ բան,
Ներս կմտնեն մեր այգին,
Վնաս կտան ահագին:

Դե, վեր գնա մուրճը բեր,
Յեւ ել՛ աախտակ ոչ մեխեր:

Մի անգամ գարնանն Աշոտն ու Տիգրանն ու-
ռենու ճյուղերից իրենց համար փայտեր կտրեցին:

Յերբ առի ափին
նստած խոտում ելին,
Տիգրանն իր փայտը
կտրեց ու ղեն գցեց,
խիչ Աշոտը անկեց
առի ափին՝ խոնավ
ղեանի մեջ:

Անցավ մի քանի
ամիս:

Մի որ Տիգրանը,
առի ափը դալով, տեսավ, զոր Աշոտի անկած
փայտը կանաչել, ճյուղեր ե տվեր

Եսա տարիներ անցան:

Աշոտն ու Տիգրանը մի անգամ միասին յեկան
առի ափը:

Այդանոց Աշոտը նկատեց մի
սիրուն ուռենի և ասաց.

— Նստենք այս ուռե-
նու տակ:

— Նստենք: Յես հաճախ
մենակ նստում եմ այս
ուռենու տակ և քեզ հի-
շում, — պատասխանեց Տիգ-
րանը:

— Ինչո՞ւ:

— Հիշում եմ, զոր քո
ձեռնափայտը անկեցիր
առի ափին: Այս ուռենին

այն փայտն է, զոր անել և և այսպիսի սիրուն
ծառ դարձեր:

40. ԾԱՌԱՅՈՒՆԿ

Փոս ենք փորում,
Ծառ ենք տնկում
Ու բախ յերգով ու կանչով,
Վոր մեծանա
Ու ճյուղեր տա,
Ծածկիլ սիրուն կանաչով
Ու յերբ ամռան
Արևը դա
Իր շողերով շողշողուն,
Ծառը սիրով
Հանդիսա կտա
Մեզ իր անուշ սավերում:

Ի՞նչ ենք ստանում,
Յերբ ծառ ենք անկում.

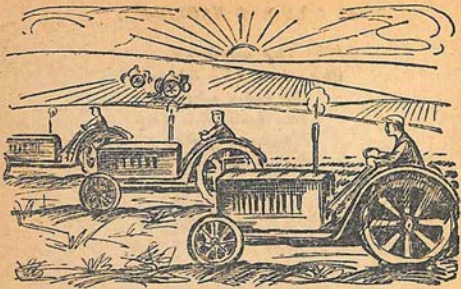
Մի հսկա անտառ,
Ուր կան անհամար
Մողես ու բղեղ,
Կաշաղակ, աղռափ,
Գայլեր ու աղվես

Ի՞նչ ենք ստանում,
Յերբ ծառ ենք անկում.

Իռւ ու պատուհան,
Սեղան, նստարան,
Բանոն, գրչակոթ,
Մայլեր ու անիվ,
Ծաղկի անուշ հոտ

Ի՞նչ ենք ստանում,
Յերբ ծառ ենք անկում.

Մեծ սաղիս-սյուներ,
Վար բռնենք ձայներ,
Գերան անհամար,
Յերկաթգծերի,
Կամրջի համար

42. «ԱՌԱՋԻՆ ԱԿՈՍԻ ՏՈՆԸ»

«Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսությունը կատարում էր «Առաջին ակոսի տոնը».

Լայն դարպասից դուրս յեկավ տրակտորը Տրակտորը փնջում էր, ճշում և իր յեակից վեց գութան քաշ առախա

Տրակտորի վրա փակցված էին հետեյակ լողունները

ԱՇԽԱՏՆՑՑԵՔ ՄԵԻՆԱՆԵՐՈՎ.

ԶԲԱՎՈՐ ՈՒ ՄԻՋԱԿ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐ, ԿՈՒԽՈՉ
ՄՏԵՔ. ԿՈՒԵԿՏԻՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲԵՐՔԸ
ԲԱՐՉՐԱՑՆՈՒՄ Ե.

ՑԱՆԵԼՈՒ ՍԵՐՄԸ ՉՏԵՑԵՔ.
ԸՆՏԻՐ ՍԵՐՄԵՐ ՑԱՆԵՑԵՔ.

Տրակտորը դաշտ դուրս յեկավ և մխանգամից վեց ակոս քաց արեց

43. ԳՍԻՆԱՆԱՑԱՆ

Գարնան մատաղ,
 Վառ արևից
 Մասյլ ու ցուբա
 Որերն անցան
 Յե՛վ սկսվեց
 Հանց ու զաշտում
 Բողբիկյան
 Գարնանացան

44. ԳՍԻՆՈՒՆ

Զմեռն անցավ,
 Յեկավ զարուն,
 Զյունը հալվեց,
 Լցվեց տառն
 Արև ծագեց
 Արևելքից,
 Ծիլեր բաշեց
 Գեանի տակից
 Տար հարավից
 Յեկան հավրեր,
 Բուն հյուսեցին
 Ընկեր-ընկեր
 Ծառք պակեց,
 Տվեց բողբոջ,
 Ազրյուրն հանեց
 Անուշ խոխոջ:

Փովեց կահաչ
Սարի լանջին,
Բաղմեց մորին
Թիբի միջին:

Շառը թավիշ
Զգեսա հաղալի
Նստեց քարին,
Յերգեց կաքալի:

Արտա գնաց
Ծնած մաքին,
Տվեց անուշ
Կաթը ձագին:

45. ՉՆԾԱՂԻԿ

Մտար ճյուղի ստոր գրկում
 Մի ծաղիկ և ծլում, ծաղկում.
 Թերը քերուշ, թերն սպիտակ,
 Աշխինները բաց-կապուտակ:

46. ՅԵՐԲ Ե ԼԻՆՈՒՄ

Չյունն և հալչում,
 Խոտը կանաչում,
 Ծաղիկը ծաղկում,
 Որը յերկարում:
 Այս յերբ և լինում:

Փոքրիկ Պետիկը գառներ եր արածացնում:
Մի անգամ նա ուզեց խտրել կոլանտեսական-
ներին:

— Գնա՛յր, գնա՛յր: Ողնեցեք, — բացականչեց նա
Կոլանտեսականները չեկան և խմացան վեր
Պետիկն իրենց խտրել և:

Մի անգամ ել խկտալես գա՛յր հարձակվեց
գառների վրա:

Պետիկը գոռաց.

— Ողնեցեք, ողնեցեք, գնա՛յր, գնա՛յր...

Կոլանտեսականները կարծեցին, թե Պետիկը
խտրում և ու չեկան ոգնության:

Յե՛վ գա՛յր շատ գառներ խեղդեց:

Կապույտ գլխով, կանաչ փոսով
 Յես ծաղիկ եմ անուշ հոտով:
 Թ'են առնկա փոքրիկ ե, ցած,
 Արտաներում միշտ թաք կացած,
 Բայց իմ փունջը, իբրև լայ դարդ,
 Տեսնում ե միշտ ամեն մի մարդ:
 Յես եմ սիրուն գարնան գուշակ,
 Իմ անունն ե մանուշակ:

49. ԱՐԱԳԻԼ

Արագիլ, բարով յեկար,
Հնյ, արագիլ, բարով յեկար,
Դու մեզ գաղնան նշան բերիր
Մեր սրտերն ու բախ արիր

Արագիլ, յերբ գնացիր,
Դու մեզանից յերբ գնացիր,
Հն փշեղին բուք ու բորան,
Ծիլ ու ծագիկ ամեն տարան

Արագիլ, բարով յեկար,
Հնյ, արագիլ, բարով յեկար,
Իունբղ շինիր դու մեր ծառին,
Մեզ մոտ մնա ամբողջ տարին

50. ՄԱՅԻՍ

Այ ու արփան փաս մայիս,
Դու ամենից լավ ամիս.
Կյանք ու արև ես տալիս.
Ի՞նչ սիրուն ես, ջան մայիս

Հանդ ու աչքի գարդարուն,
Հափն և խաղում գաշտելում,
Թռչուններն ել բեղ զոյում.
Ի՞նչ նախշուն ես, լավ մայիս

Դու կայտառ ես մանկան պես,
Թափուն ու խնդերես.
Յնքը կլինի, փոք բերես
Վողջ աշխարհին Այ-Մայիս

Ստալինը 14 տարեկան հասակում

51. ԻՈՍԻՑ ՍՏԱԼԻՆ

Ո՞վ չի ճանաչում ընկ. Ստալինին:
Ամբողջ յերկիրը ճանաչում և նրան:
Ստալինին ճանաչում և ամբողջ աշխարհը
Ստալինը վրացի բանվորի տղա յե: Շատ ջանել
հասակից նա սկսել և պայքարել բանվորական
գործի համար:
Նա Լենինի հետ շատ և աշխատել:

Մեր Խորհրդային Յերկրի բարեկամները վողջ աշխարհի բանվորներն են:

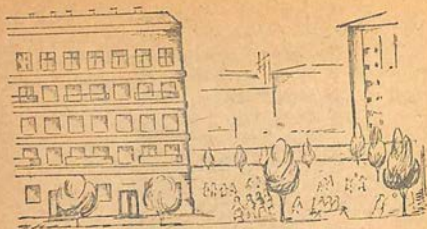
Ստալինն ամբողջ աշխարհի բանվորների, գյուղացիների և բոլոր յերկրների ճնշվածների առաջնորդն ու բարեկամն է:

Սակն տեղից նրան վողջույններ են ուղարկում:

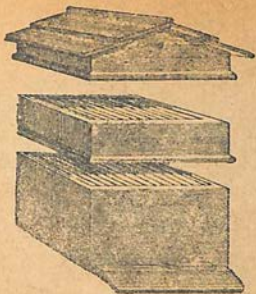
Մենք ել, դպրոցականներս, ուղարկում ենք նրան մեր մանկական վողջույնները:

52. ՆՈՐ ՏՈՒՆԸ

Տես ի՞նչ տուն ե,
Ի՞նչ մեծ տուն.
Ծայրն ամպին
Ե հասնում:
Ունի անթիվ
Պատուհան,
Մանկապարտեզ,
Ճաշարան,
Կարմիր անկյուն
Ընդարձակ,
Լաշն սանդուխքներ
Հարկից հարկ...
Տես ի՞նչ տուն ե,
Ի՞նչ մեծ տուն.
Ծայրն ամպին
Ե հասնում:

53. ՓԵՅՄԿՈՒՄ

Կյանքն ե յետում փեթակում,
 Աշխատում են ու յերգում
 Հազար-հազար ժրաջան
 Աշխատավոր մեղուներ:

Վտմանք փեթակն են մարբում,
 Աղբն ու կեղտը դուրս տանում,
 Վտմանք հոգարտ ու կամայ
 Պատրաստում են մեղրահայր:

54. ՄԵՂՈՒ

Պզզան, պզզան, պզպզան,
Փոքրիկ մեղու տղպան,
Դաշտ ու հովիտ կըրջես,
Բարձր սարեր կթռչես
Ու վտաներով թափամազ
Փռչի առած տուն կգաս

Գարունը յեկա՛ւ Արևը փախցրեց գաշտերի ճյուղը
 Արը տար եր, արևը՝ փառ:

Մեղուները փեթակից դուրս յեկան, թռան
 խնձորենու մոտ:

— Մի՛ թե խնձորենին խեղճ մեղուներիս համար
 փոշինչ չունի. չե՛ փոր մենք ամբողջ ձմեռը քաղ-
 ցած ենք յեղեր:

— Վնչ, մեղուները շուտ են դուրս յեկել. դեռ
 խնձորենու ծաղիկները թաղնփած են լաղրոջներէ
 մեջ:

Մեղուները թռան դեպի բալենին:

— Մի՛ թե բալե-
 նին ծաղիկներ չունի
 խեղճ մեղուների հա-
 մար:

— Մի քանի որից
 5՛ տո յեկեք. դեռ փնչ
 մի ծաղիկ չի բացվել:

Մեղուները թռան կահաչի մոտ: Մտան նրա
 գունափոր բաժակը, բայց այնտեղ ուտելիք չկար:

Մեղուները սոված, տխուր ուղում ելին յետ
 դառնալ փեթակը, յերբ հանկարծ թփի տակ տե-
 սան փոքրիկ, մուգ-կապույտ ծաղիկներ:

Դրանք մանուշակներն ելին:

Մեղուները նրանց բաժակներից կուշտ կերան,
 խմեցին և ուրախ-ուրախ վերադարձան փեթակը:

56. ՍՐԵՂԻՆ ՈՒ ԳՈՐՏԸ

Դորդ, գորդ, դորդ,
 Ճլկթում յերկու դորս
 Յնի, ցնի, ցնի,
 Յերկարավիդ արագիւլը
 Մեկին՝ հնի:

Կըտ, — կոցովը
 Գցեց ծովը.
 Հորը, հորը՝
 Իր մեծ փորը:

57. ԳՍԻՆԱՆ ԱՄԻՄԵՆՐԸ

Մարտը տալիս է ճնծազիկ,
 Աղբիւլը՝ կապույտ մանուշակ,
 Մայիսին բացվում է վարդը,
 Սոխակը յերգում մանուշակ:

58. ՍՍՎԱՌՆԱԿԸ

Ռոտու՛

Չայն և գալխ...
Մհա՛ւ, ահա՛ վերի կողմից

Քնկերը լայն

Բացած, պարզած,

Հսկա, հպարտ ու անվրդով

Սափառնակն և սահում ողով...
Քոչունները նրա ահից

Լեզապառառ ցած են գալխ,

Իսկ նա հպարտ ու անվրդով

Սափառնում և կապույտ ողով...

—

Այս փոսը յերկար ե.
վերցնեմ՝
քիչ սղոցեմ:

Հիմա վերցնեմ՝
նոյս փոսը սղոցեմ:

Հիմա յեղ նոյս փոսը...

Այս... Խոչ...
Սխալվեցի մի քիչ...

Առաջ մտածիր,
հետո գործ արա:

60. ԿԱԶՆԻՆ

Մեր պարտիզի թփերում
Մի մեծ փայնի յի ապրում:
Լուսով մինչև մութ գիշեր,
Ճից անելով իր փշեր,
Գունդ ու կծիկ ե գամնում
Ու թփերում մտնում քուն,
Իսկ գիշերը փառվում,
Ճանճ ու մժեղ ե փսրում:

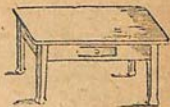
— Ի՞նչ տղեղ ա ծակծկոյ շորեր ունես, բարեկամ, — ասաց նապաստակը վայնուն:

— Ծիշտ ե, — պատասխանեց վայնին, — բայց իմ վշերն ինձ ապտում են շների ա պալիքի ատամներին: Քս մօրթին ել քեզ աղատում ե:

— Վնչ: Ինձ ապտում են իմ արաղալայ վասնիքը, — պատասխանեց նապաստակը:

Չորս յեղբայր ենք,
Մի գլխարկի,
Ու բոլորս ել
Նրա տակ:

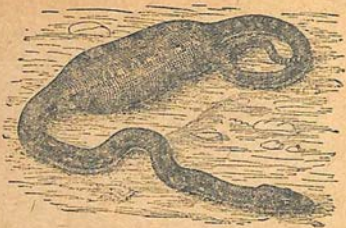

Սևուկ շունը կծկված՝
Դուան վրա յե նստած:
Վոչ հաջում ե, վոչ կծում,
Վոչ ել մարդ ե ներս թողնում:

Մեծ տխուրն սպիտակ
Սշխարհն անավ իրա տակ:

ՈՉԸ

— Թե փոքր յես սրչ չունենամ,
Հապա ինչպե՞ս կտոյամ.
Պոչք փոս ե ինձ համար,
Արագափայղ ու հարմար:

ՉՈՒԿԸ

— Պոչն ինձ համար դեկ ե, դեկ.
Առանց նրան, յերկխեք,
Յես փննց լող տամ ջրերում.
Ջուրն ինձ ծառւմ ե, ծառւմ:

— Յերբ փոր կեղև եմ փորում
 Պոչս ծառին եմ հենում:
 Պոչն ինձ համար աննման
 Հենարան ե, հենարան

Փորրիկ Արտաշեսը շվշվացնելով գնում էր
ձորով:

Հանկարծ լսեց, Վոր մի ուրիշն էլ է շվաց-
նում:

Հենց խմացա՞մ ընկերն է, կանդնեց ձայն տվեց.

— Վահան, դ՞նչ յետ:

— Յիս...

— Մեր հորթն ո՞ւր գնաց, տեսա՞ր:

— Մտր...

— Հանա՞ք ես անում, ի՞նչ է:

— Չի...

— Վայ, եղ հո գելը կուտի:

— Ուտի...

Արտաշեսը լսելով վազեց տուն, տեսա՞մ հորթն
էլ է տանը, Վահանն էր

65. ՓՈՒՔՐԻԿ ԶԿՆՈՐԱՐ

Մեր փոքրիկ Սուր,
ձարպիկ ձկնորսը,
Նստել է ահա
Մի բարի վրա
Ու ձուկ է փորսում,
Իսկի չի խոսում:
Ու մին էլ հանկարծ
Խցանը դողաց:
Ճշաց մեր Սուր
Ու կարթը բաշեց,
Խայտացող ձկան
Զրիցը հանեց:

Մի ժամանակ ես ձորերում
 Հոյ՛վի սրինդն եր շնդշնգում,
 Հիմա թնգուն գուդակն ե
 Այս փայրերի մեջ գրնգում:

Մի ժամանակ ես սարերին
 Սոված գայիքն եյին փոնում,
 Հիմա նրանց ծմակներին
 Հաղաբաշյա լույս ե փառվում:

Անդրեյն ու Ամեդն իրար չեն ճանաչում:

Անդրեյն ապրում է Մոսկվայում: Նա աշխատում է տեքստիլ գործարանում:

Իսկ Ամեդն ապրում է հեռու — հեռու Թուրքմենստանում:

Նա աշխատում է բամբակի դաշտում — բամբակ է մշակում:

Ամեդն ու Անդրեյն ապրում են Սորհրդային Միության դանազան տեղերում, խոսում են դանազան լեզվով:

Նրանք իրարից հեռու չեն ապրում, բայց միևնույն գործն են կատարում — չիթ են պատրաստում:

Ամեդը կոլտնտեսության մեջ բամբակ է մշակում, Անդրեյն ել Մոսկվայի գործարանում բամբակից չիթ է գործում:

Մեր կոլխողի
 Էւյն զաշտում
 Շա՞ն բամբակ են
 Հալաբում:
 Այդ բամբակը
 Կըլցնեն
 Բարդանները
 Սհագին
 Ու կտանեն
 Կայարան,
 Կտան մեկնող
 Գնացքին:
 Շողեշարժը
 Ո՛ւ, հա նւ, —
 Այսինքն թե՛
 Ճամպա տուր, —
 Կանցնի զաշտեր
 Սնահաման,
 Կհասնի
 Լենինական:
 Այտոները
 Տեքստիլի
 Շտապ կզան
 Կայարան,
 Բարդանները
 Բամբակի
 Կտանեն, կերթան
 Կործարան

Սմառը, բամբակի գաշանում հասնում է
բամբակը:

Բամբակը շանարում են, միջի սերմերը հանում
և ուղարկում գործարան:

Գործարանում բամբակից թել են մանում:
Սպա այդ թելից տեսակ-տեսակ կտորների գոր-
ծում, հետո ներկում են ու պատրաստի կտորն
ուղարկում կոոպերատիվ:

Շատ ու շատ մարդ է աշխատում, մինչև վոր
սլիոնները կարմիր վզկապ կապել:

Ջին, ջին, ջին, ջին,
 Ես քանի՞ ջին,
 Ես տան միջինս
 Մի մեքենա,

Մի աժդահա՝
 Դունչը ծռած,
 Բերանը բաց:

Կլանում ե իր բերանով
 Են բամբակը հնդով, կեղտով,
 Կլանում ե, վերև տանում,
 Հունդ ու կեղտից մաքրում, զտում,

Յե՛վ մաքրում ե բամբակն արագ,
 Վոր թել մանեն հատա ու բարակ,
 Թելեր մանեն չթի համար,
 Հնդից ջինեն քուսպ ու ոճառ:

71. ԼԵՆՏԵՔՍՏԻԼԸ

Ինչքան նոր շենք,
 Նոր հիմնարկներ,
 Նոր գործարան
 Յեղ աղուձբ կան.
 Ել հինը չի,
 Հին Գյուձբին չի՝
 Նոր քաղաք ե—
 Լենինական
 Գիշեր, ցերեկ
 Մանարանում
 Հաստ ու բարակ
 Թեկ են մանում,
 Յեղ գործում են
 Տարին բոլոր
 Տեսակ—տեսակ
 Գուլպա, կտոր:

72. ՅԵՐԿՈՒ ԿՈՒՏՆՏԵՄԱԿԱՆ

Վահանն ու Սողոմոնն աշխատում եյին միև
նույն կորանտեաության մեջ:

Վահանն ամբողջ որն աշխատում եր

Իսկ Սողոմոնը դաշտ եր գուրս գալիս, մի կեա
ծամ աշխատում, հետո նստում հանգստանում:

Հաճախ ել աշխատանքի շեր գալիս:

Աշունը յեկալ:

Կորանտեսահաններն սկսեցին հաշվել, թե ով
ինչքան է աշխատեր:

Սողոմոնի աշխօրը թիչ եր

— Ինչո՞ւ, — բարկացալ նա

— Իսկ դու ինչպե՞ս եյիր աշխատում, քանի՞
դ ես բացակայել, — հարցրեց Վահանը:

— Այդ քեզ չի վերաբերում:

— Մի տես, թե ինչ է գրված քո զրքույկում:

Սողոմոնը կարդաց.

ՈՎ ՇԱՏ Ե ԱՇԽԱՏՈՒՄ, ՆԱ ՇԱՏ Ե
ՍՏԱՆՈՒՄ:

Կորանտեաության մեջ ծույլերը չպետք է լինեն:

73. ՃԱՆՃԸ

Թշնամին ե մեր ցեղի—
Խե բաղաբի, թե գեղի
Այտն ու կեղաք վռաներին
Տարածում ե թույն ու մահ
Այդ աներես ճանճերին
Գոտորեցեք անխնայ

74. ԱՄՏՈՒՏԻԿ

Արտուաիկ,
Նախշուն առաիկ,
Իջսեն կարեր
Գողարիկ-մողարիկ,
Ընտրեն քարեր,
Ուտեն կուաիկ,
Կր ծլվլան
Կլթիկ-կլթիկ

Պետիկն ութ տարեկան եր, լայց քաղաք չեր
տեսեր

Մի որ հայրիկը նրան քաղաք տարավ:

Ճանապարհ ընկան յերկաթուղով:

Պետիկը պատուհանից նայում եր:

Տեսնում եր բամբակի դաշտեր, անտառ, գյուղեր,
նոր շենքեր, զետեր:

Մթնով հասան քաղաք:

Գնացքից դուրս յեկան ու գնացին:

Պետիկը տեսավ չորս-հինգ հարկանի մեծ-մեծ
տներ, լայն ու մաքուր փողոցներ: Մարդիկ ել
մայթերով այս ու այն կողմն ելին շտապում:

Հանկարծ Պետիկի աչքն ընկավ ելեկտրական
ճրագներին:

— Հայրիկ, հայրիկ, նայիր. լուսիններ, լուսիններ,
— գոչեց Պետիկը:

Հայրիկն ու Պետիկը գնացին «Գյուղացու տունը»
զիշերելու:

Կանչում են նրան
 «Պաշկա կոմունիստ»
 Ի՞նչ անենք՝ փոքրիկ, —
 Լեզվանի՛ յե խխա
 Նոր ե լրացրել
 Տասներեք դարուն,
 Կարմիր վզկապն ե
 Վզին փայլիլում:
 Քեռու գլխարկն ե
 Քաշել աչքերին,
 Բայց մի նայեցեք
 Նրա գործերին.
 Փայա ե կտորաում
 Մայրիկի համար,
 Նոր ու նոր բաներ
 Գիտե անհամար,
 Դպրոց ե գնում,
 Աշխատում աշխուժ,
 Խաղում, հավարում
 Նոր յեռանդ ե ուժ,
 Վնչ մի ժամանակ
 Չի լինում ախար,
 Գիրքն ու տետրակը
 Պահում ե մարուր,
 Սրած ե պահում
 Ծայրը մատխախ...
 Ամեն պիտներ
 Նրա պես պիտխ

Դպրոցում կենիկի կրկնակոշիկները կորան
Շատ ման յեկան, սրան հարցրին, նրան հարց-
րին, չդտան

Տուն դառնալիս աշակերտները տեսան, վոր
խրենց ընկեր Սարգիսը մոտեցավ մի անապաս-
տան յերեխայի, կրկնակոշիկները ծոցիցը հանեց
ու ավեց նրան:

Յերեխաները շրջապատեցին անապաստան տը-
ղային ու Սարգսին:

Սարգիսը վախից լաց յեղավ ու ասաց,
— Յես չեմ վերցրել, յես չեմ վերցրել:

Յերկուսին ել տարան դպրոց:

Պարզվեց, վոր Սարգիսն անապաստան տղայի
հետ վաղուց ե ծանոթ: Մի քանի անգամ իրենց
անից ծխախոտ, լուցիկ յե տարել, տվել նրան:

— Կուլվարը սխոններներին հավաքեց և ասաց.

— Յերեխաներ, անապաստան Սրամին ուղարկենք
մանկատուն. իսկ Սարգսի համար յերաշխավորենք:
Սենք նրան կդաստիարակենք: Սոստանում ես ել
այգպիսի բան չանել, Սարգիս:

Սարգիսը լաց յեղավ և զլուխը կախեց:

Զմեռն անցավ:

Սարգիսն արդեն ուղղվել էր, իսկ Սրամը ման
էր գալիս կարմիր վզկապ կապած:

Ամուսն առթին գեղջկուհին
 Պիտի դնա բազրանի,
 Հո չի կարող նա իր հետ
 Յերեխային ել տանի:

Իսկ մայրերը քաղաքում
 Ծառայում են, աշխատում,
 Հո չեն կարող իրենց հետ
 Փոքրիկներին ել տանել:

Քայց տեւել, ես հրապարակե
 Ձե՛ր Լսիր այն ժամանակի
 Այնտեղ, մանկանց աշխարհում,
 Աշխատանքն է տիրում:

Ամբողջ որը յերգ ու խաղ,
 Մանուկները ժիր, ուրախ,
 Աշխատում է՛ն միասին՝
 Ուրախ ժպտալ յերեսին:

79. ԱՆՃՈՒՆԻ ՃՈՒՏԻԿԸ

1

Յերեք շարաթ թուխսը վեր չեր կենում ձվերի վրայից: Տասերկու բրդոտ ձուռ դուրս ելին յեկել, մնում եր միայն մի կանաչափուն ձու:

Հանկարծ թուխսը լաց, վոր ձվի ներսից թխթխկացնում են: Սաստիկ ուրախացալ, իսկույն կացով ձուն ջարդեց ու միջից դուրս յեկրով ճուտիկը:

Սա նման չեր իր յեղբայրիկներին ու քույրիկներին: Ավելի բրդոտ եր, ավելի դեղին, փոտիկները կարճ-կարճ, գլուխը լայն, կաուցը տափակ:

«Ի՞նչ անճուռնի յե», — մտածեց մայրը:

2

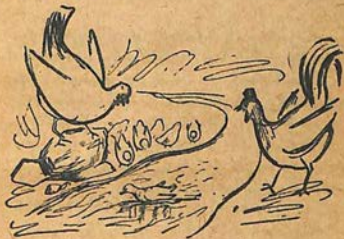
Հավը հավաքեց իր ճուտիկներին և հպարտ-հպարտ կոխկալով գնաց բակը: Բուլորն արագ-արագ վազվզում ելին, միայն վերջր դուրս յեկած ճուտիկը քայլում եր ծանր և սրորվելով:

Մայրը ճուտիկներին տալալ առվի ափը քջուջ անելու:

Անճոռնի ճուտիկը ջուրը տեսա՛յ թե չե, ընկա՛յ
մեջը:

Մայրը սաստիկ ճշում եր, թևերը թափ տա-
լիս, դեպի ջուրը նետա՛յում: Ճուտիկները ճվճվում
եյին, դես ու դեն ընկնում: Աքլորը ծղրտաց, հա-
վերը կշկշացին, փքված հնդուհափե ել ամուր
դուտղաում եր:

Իսկ անճոռնի ճուտիկը հանգիստ լող եր տա-
լիս ջրի յերեսին:

Պառա՛յ նանը, լսելո՛յ բակի աղմուկը, դուրս
վազեց՝ տեսնի, թե ի՞նչ ե պատահեր:

Լողացող ճուտիկին տեսնելո՛ւմ՝ նա գոչեց.

— Վս՛յ, քոռանամ յես. այս ի՞նչ եմ արել.
հավի սահ բաղի ձու յեմ գրեր:

Հայրիկս յերկու ճագար եր գնելը

Ենքիս սն ել ձյունի նման սպիտակ եյին, աչքերը կարմիր, ա՛յանջները լուր-լուր մեկը բրդոտ, մյուսը՝ կարճամազ:

Մեծ ու բրդոտին անվանեցինք Վերջ, մյուսին՝ «Ճերմակ»:

Որը յերեք անգամ կերակրում եյինք նրանց տալիս եյինք ճակնդեղ, կաղամբ, խոտ, տերև, սիսեռ, գարի, չոր հաց:

Մի օր հայրիկը Ճերմակին փոխադրեց վանդակը

— Գիտե՞ս, Ժաննա, Ճերմակը շուտով ձագեր կունենա. նրան փոխադրում եմ վանդակ, փոր կարողանաս դիտել, թե ինչպես ե խնամելու ձագերին:

Վանդակի մեջ չոր խոտ և փայտի թեփ լցրինք:

Մի քանի օր հետո նկատեցինք, փոր վանդակի մեջ յուրեք ճագարը խոտից բուն ե շինել, ներսն ել կարծես բամբակով պատել:

Հայրիկից իմացա, փոր ներսի սպիտակը բուրդ ե: Ճերմակն ատամներով պոկել եր իր փորի վրայից ու նրանով ձագերի համար անկողին հյուսել:

Հետևյալ օրը բնի վրա և բնի առաջ այնքան թեփ եր կուտակվել, փոր այլևս փոշին չեք յերևում:

Հայրիկի ասելով Ճերմակը ծնել եր ու ձագերին թաղցրել թեփի մեջ:

— Մի թե մայրը նրանց չի կերակրում, — հարցրի յես

— Ճերմակը շատ դժուշ ե, — պատասխանեց հայրիկը, նա այնպիսի Ժամանակ ե կերակրում ձագերին, փոր մեծը չնկատենք:

Մի որ ել գնացի կերակրելու և ինչ տեսա...

Վանդակում ութ սպիտակ, սիրունիկ, թրմբլիկ ճագար են նստած, վորոնցից յերեքը յերկարամազ, իսկ մնացածը՝ ճերմակի նման:

Ինձ տեսնելուն պես սկսեցին աջ ու ձախ վազվզել:

Բազուկի կտորները ներս լցրի թե չե, ճերմակն այնպիսի ախորժակով սկսեց կրծել, վոր ձապերի ախորժակն ել բացվեց, նրանք ել սկսեցին կրծելու փորձեր անել:

Այդ որը յես ու հայրիկս վանդակի առաջից շեյինք ուզում հեռանալ: Իհառւմ եյինք, դիտում շեյինք կշտանում:

1.

Սմենն որ, յերեկոյան ժամի հնգին, յերբ ուղիոն սկսում եր խոսել, Հասմիկի մայրիկն իսկույն վերցնում եր մաախան ու տեաքակը, նստում սեղանի առջև և գրում:

— Ի՞նչ ես անում, մայրիկ ջան, — հարցրեց մի որ Հասմիկը

— Դաս եմ անում, բալիկ, — պատասխանեց մայրիկը

— Ի՞նչ անանց ուսուցչի վրեժն ես դաս անում:

— Ուսուցիչը ուղիոյի կենարոնումն ե, աշխատեղից ասում ե, յես ել լսում եմ ու գրում:

— Հիմի քեզ դաս կհարցնի, համ, մայրիկ:

— Վ՛նչ, ջանիկա. աշխատեղից խոսածն ե լսվում, աշխատեղից խոսածն ուսուցիչը չի լսի:

2.

Մի որ ել ուղիոն սկսեց խոսել, բայց մայրիկը չկար Հասմիկը դես ու դեն ընկալ, մայրիկի տեաքակը վերցրեց, զրեց սեղանի վրա, բաց

արավ, վաղեց մատիան եւ բերեց և նստեց սեղանի առաջ:

Հանկարծ դուռը բացվեց և ներս մտավ մայրիկը:

— Մայրիկ ջան, այդ ուր ես գնացել, ե. արքանի ժամանակ ե՛ր ուսուցիչը դաս եւ պատմում, իսկ դու չկաս,—բարկացավ Համբիկը:

— Ինչո՞ւ չասացիր՝ մայրիկս տանը չի, քիչ սպասիր:

— Ա՛յ դու,—մատը թափ տալով ասաց Համբիկը,—բա այտեղից խոսածն ուսուցիչը կլինի:

— Պայծառ ու տաք
Յեղանակ.

Գնանք գետը
Լողանանք:

Չուշիկ, դու յեղ
Մեզ հետ յիկ՝

Չափ-չափ անենք
Ու պարենք:

— Հահֆ, հահֆ, հահֆ, հահֆ,
Մի մտիկ՝

Վողջ տղերքն
Անշապիկ:

Չարանճի

Չուշիկին
Բերին՝ շուրջ

Կցեցին
Վսնց ե թըջվել

Չուշիկը՝
Վեր ե ցցել

Գնշիկը՝

83. ՀԵՒՍՈՒՍԸ

Տանը մարդ չկար. միայն Աշոտն էր մնացել
Մի քիչ գնդակ խաղաց, մի քիչ շախմատ, գրք-
քերին նայեց և այն է՝ ուղում էր գնալ բակը, յերբ
հեռախոսը ծնդծնդաց

Աշոտն ուրախացավ: Մի աթոռ քաշեց, բարձ-
րացավ աթոռի վրա, հեռախոսի խողովակը վերցրեց
և դրեց ահանջին

Ձայն չկար

— Գենարձն... Կենարձնն է:

— Այո, — լավեց խողովակի միջից

— Տվեք, խնդրեմ, 16:

— Պատրաստ ե, — լավեց խողովակի միջից

— Ո՞վ ե խոսում, — հարցրեց մեկը

— Յես եմ, մորաքն յր, Աշոտը

— Ի՞նչ կա, Աշոտ ջան: Լավ ես

— Լավ եմ, մորաքն յր: Ինչպե՞ս ես

— Լավ եմ, — ծիծաղեց մորաքույրը

— Մորաքույր, այսօր ճաշին համեցեք մեզ
մոտ։ Անիկն ել դա, Նինեկն ել, դու յեւ... Միայն
թե չուշանաք...

Սասց ու խողովակը կախ տվեց։

Ժամի յերեքին մորաքույր Մարոն, Անիկն ու
Նինեկը յեկան։

— Այս ինչպե՞ս յեղավ, վոր մեզ հիշեցիք, —
հարցրեց Աշոտի մայրիկը

— Ճաշի հրավիւրեցիք, մենք ել յեկանք, — պա-
տասխանեց մորաքույրը

Մայրիկը գարմացավ։

— Յես եմ հրավիւրել, մայրիկ ջան, յես, — վո-
շեց Աշոտը — Հեռախոսով հրավիւրեցի։

Միշիկին ապրում եր գյուղում:

Մի ուր, յերբ նա դպրոցից վերադարձավ, հանկարծ դուռը բացվեց և ներս մտավ փոստատարը

— Միշիկ Մինասյանն այստեղ ե ապրում:

— Յես եմ, — գոչեց Միշիկը:

— Նլի ում ապակին ես կոտրել, չարածձի, — բացականչեց տատիկը:

— Ի՞նչ ապակի, — զարմացավ փոստատարը: —

Յես նրա համար «Հոկտեմբերիկ» եմ բերել:

Փոստատարը զնաց:

Միշիկը «Հոկտեմբերիկը» վերցրեց և սկսեց նկարները նայել և կարգար:

— Հայրիկ, ինձ Յերևանում ճանաչում են:

— Ինչպե՞ս չե, — ծիծաղեց հայրը:

— Հապա ինչպե՞ս են իմ հասցեն իմացել:

— Վորե՞ս մեկը քո հասցեն սոված կլինի, թե չե փոստը չեր բերի:

— Մի՞թե փոստն ե բերում: Չե՞ փոք նամակատարը վոտով յեկավ:

— Փոստը յերկաթուղով են բերել:

— Բա յերկաթուղին ինձ ճանաչում ե:

— Յերկաթուղին ել չի ճանաչում: Գրքի վրա քո հասցեն զրել են, հանձնել փոստին: Փոստն ել հանձնել ե յերկաթուղուն, յերկաթուղին ել բերել ե:

Յերկու որից հետո Միշիկն իր կարմիր բանակային քեռուց նամակ ստացավ:

Քեռին զրել եր, փոք «Հոկտեմբերիկ» և ուղարկել:

85. ՄԱՌԱՆ ՄԱՒՄՆԵՐԸ

Հունիսը մեզ խոսեց և տալիս,
Բսկ հուլիսն առատ ցորեն,
Սեպտեմբեր՝ տանձ ու խնձոր
Սեփ ուրիշ շատ հասուն մրգեր

86. ՅԵՐՐԲ Ե ԼԻՆՈՒՄ

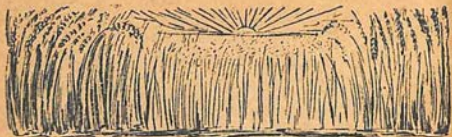
Արևն և այրում,
Սոսք չորանում,
Յորենը հասնում,
Հասկերը լցնում
Այս յերբ և լինում

87. ՉՈՐՍ ՅԵ՛ՎԱՆՍԿ

1.

Յես բերում եմ պայծառ արև ու տաք որերս
Յես ծածկում եմ դաշտերը դալար խոտերով, ու
դարդարում անտառների կանաչ տերևներով: Յես
բերում եմ ծաղիկներ ու թիֆեաներ, կ'սնչում եմ
թռչուններին հեռու յերկրներից և աշխարհը լեց-
նում յերգերով:

Աբիթե ինձ շեք սիրում:

2,

Յես փոսկեզոծում եմ արտերը և կռացնում հասկերի գլուխները: Յես կախ եմ անում ալգիներում սանձ, խնձոր, դեղձ ու խաղող: Յես ճուռիկներին թոցնում եմ բներից և հանում մանուկներին զով անտառը, աղբյուրների մաս, ազատ սարերը:

Մի՛թե ինձ չեք սիրում:

Յես գույն-գույն ներկում եմ ծառերը և ճամպա յեմ դնում թռչուններին դեպի տաք յերկրները: Յես լցնում եմ մառանները մրգերի կախաններով, չի՛ր ու շամշուփ: Յես բաց եմ անում ձեզ համար դպրոցի դռները:

Մի՛թե ինձ չեք սիրում:

Յես խաղաղնում եմ ձյունի փաթիլներն ողի
մեջ և ծածկում եմ սար ու ձոր սպիտակ փերմա-
կով: Յես կապում եմ գետերն ամուր սառուցով:
Յես բերում եմ ձեզ համար ձնագնդի, սահնակ ու
սղզան:

Մի՛թե ինձ չեք սիրում:

Սեբաղջ տարժա բնթացքում
 Չունիմ զոչ մի ուշացում:
 Հարվածա լին եմ, գհտեք
 Ինձ պատլիկ շկարծեք:

Բրիգադիր եմ, բրիգադիր,
 Կործներես միշտ ուշագիր:

Դասի ժամին լուռ լսում,
 Սպա խաղում, վազվզում,
 Աշխատում եմ հյուսն ոցում
 Յեզ միշտ տանում սոցմ բցում:

Բրիգադիր եմ, բրիգադիր,
 Կործներես միշտ ուշագիր:

—

ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

ԵԶ

1. Լենին պատրին	5
2. Սոցմբյուս	6
3. Կեցցե մաքրությունը, Ա.Բ. ԵՆԿՈՅԱՆ	7
4. Դո գործը դպրոցումն և	8
5. Դպրոցի նամական, «ԼՈՒՍԱՐԵՐ»	9
6. Մո. յի որակիբը	10
7. Ձյունն գործաբանը	11
8. Յեղենին	12
9. Ինչպես են անդկացնում ձմեռը	13
10. Ծաղիկները, ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	14
11. Վարդիմիր Լենին, Ն. ԿՐՈՒԳՍԿԱՅԱ	15
12. Իլիչի աշիկները	16
13. Լենինի հետ	17
14. Հունվարի 21-ին	18
15. Մաքուր ոգում	19
16. Կառուցողներ	20
17. Աղխատում են	21
18. Վնասարարը	22
19. Դեպի գործ	23
20. Մեր բանվորը	24
21. Ո՞ւր գնաց	25
22. Իկված	26
23. Մուկն ու առնեաը	27
24. Փաթիլները	28
25. Ինչ արտվ ձմեռը	29
26. Ջմառն յերգ, ԳՈՒՐԳԵՆ ԲՈՐՅԱՆ	30
27. Անհողթ բանակը	31

28. Բեռի Ստեփանը	33
29. Ի՞նչ Թոշուն ե	34
30. Կաղանանոցում	35
31. Կորանո. ձմեռային աշխատանքը	36
32. Շչակի յերդը	37
33. Խոսող սարյակը	38
34. Ծույլ Գոգան	39
35. Բաղաբը ե զյուրը	40
36. Մարտը, ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	41
37. Կանաչ ախպեր, ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	42
38. Սարյակի տունը	43
39. Աչոտի ձեռնափայտը, «ԼՈՒՍԱՐՉԱԿ»	44
40. Ծառատունկ	45
41. Ինչ կնք ստանում	46
42. «Առաջին աղոսի տանը»	47
43. Գարնանացան	49
44. Գարուն, ԱԹ. ԽՆԿՈՅԱՆ	49
45. Զննազիկ, ԱԹ. ԽՆԿՈՅԱՆ	51
46. Յե՞րբ ե լինում, «ԼՈՒՍԱՐՉԱԿ»	51
47. Սուտասանը	52
48. Մանուշակ * * *	53
49. Արագիլ, ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ	54
50. Մայիս	55
51. Իոսիֆ Ստալին	56
52. Նոր տունը	58
53. Փեթակում	59
54. Դեղու, ԱԹ. ԽՆԿՈՅԱՆ	60
55. Մեղունեբը, «ԴԱՍՇԵԿԵՐ»	61
56. Արագիլն ու դորաբը, ԱԹ. ԽՆԿՈՅԱՆ	62
57. Գարնան ամիսները, Ղ. ԱՂԱՅԱՆ	62
58. Սովառնակը	63
59. Շուտ ե լափ	64
60. Վոզնին	65
61. Վոզնու շորերը	66
62. Հանելուկներ	67

63. Ինչո՞ւ համար ե պոչը	68
64. Արևադանձը, «ԼՈՒՍԱՐԲԵՐ»	70
65. Փոքրիկ ձկնորսը *	71
66. Զորագետու՛մ, ՀԱԿ. ՀԱԿՈՐՅԱՆ	72
67. Ընդհանուր գործ	73
68. Բամբակը	74
69. Կարմիր վզկապը	75
70. Բամբակազտիչ գործարանում	76
71. Լենտեքստիլը, Ա.Ք. ԽՆԿՈՅԱՆ	77
72. Յերկու կորունտեակահան	78
73. Ճանճը	79
74. Արատաթիկ, ՀՈՎՀ. ՔՈՒՄԱՆՅԱՆ	79
75. Առաջին անգամ ջաղաքում	80
76. Պիտեհեր Պավլիկ Մորոզովը	81
77. Պիտեհերն ուղեկցին	82
78. Մանկական հրապարակ	83
79. Անճոռնի ճուտիկը, «ԴԱՍԸՆԿԵՐ»	84
80. Ճերմակը, ՀՄ. ՄԻԳՅԱՆ	86
81. Ռադիոն	88
82. Լողանանք	90
83. Հեռախոսը, ՍՏ. ԶՈՐՅԱՆ	91
84. Միշիկի «ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿԸ»	93
85. Ամռան ամիսները, Ղ. ԱՂԱՅԱՆ	94
86. ՅԵՐԲ և լինում, «ԼՈՒՍԱՐՉԱԿ»	94
87. Զորս յեղանակ, «ԼՈՒՍԱՐՉԱԿ»	95
88. Բրիգադիլը	98

Մանր. — Անստորագիր հոդվածները կազմող ինքնուրույն, փոխազգրած և թարգմանած հոդվածներն են:

Վ Ը Ի Պ Ա Կ Ն Ե Ր

8-րդ էջում ներքևից 2-րդ սողի սկիզբը սպզիլ և սալ. պետք և լինի սալի
 89-րդ էջում ներքևից 11-րդ սողում Ճալիկը բառը մեջ ր սառը սպզիլ և լարը
 փած: 95-րդ էջում նկարը գուրս և Յեռացիլ:

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0012859

№ 80-400.
№ 20-400.

84

ЦЕНА

II
13314

А. Айрапетян
КНИГА ДЛЯ ЧТЕНИЯ
I класс

Гос. ССР Армени, Эривань, 1986 г.